అగ్గిపుల్ల

-విపినమూర్తి-

అదిగో అదే తిమ్మాపురం!

ఆదే ఆ వూరి మంచినీటిచెరువు. దానికి పడమటనా దక్షిణానా ఊరంతా ఉంది. ఉత్తరాన పంటపొలాలున్నాయి. తూరుపున కొద్దిమేత పంటపొలాలూ తరవాత ఊరగాలవ ఉన్నాయి. ఊర గాలవకీ, మరుగుదొడ్డి కాలవకీ మధ్యగా మాలపల్లీ ఉప్పరిగూడెమూ ఉన్నాయి. మాలపల్లిని ఆనుకునే ఉత్తరంగా మాదిగల యిళ్ళున్నాయి. తూరుపునించే ఆ మాలపల్లి మధ్యగా ఊళ్ళోకి పాగివచ్చే మట్టిరోడ్డు ఉంది.

ఆ రోజు-చుక్క పొడిచింది.

పెద్దోడు తోటకాపలానించి ఆ సమయానికే యింటికివచ్చి ఉప్పురాయితోనూ ఉల్లిపాయతోనూ చలిదిగంజి తాగాడు.

"కూంత కూకుని· యెల్లగూడదా-" అంది మంగమ్మ.

మీసాలు ఒత్తుకుని, తూరుపు పొలం నించి వస్తూ తెచ్చిన పార అందుకుని జవాబివ్వకుండా బయటపడ్డాడు పెద్దోడు. మొలకి వెండితాడు, కాళ్ళకి కిర్రు చెప్పులూ, ఓ చేత బడితెకర్రా, మరో చేతపార-పొడవుగా, దృఢంగా ఉన్నాడు. పెద్దోడి నిజనామం బ్రహ్మయ్య. అయితే ఆ గ్రామంలో పెద్ద పెద్దలనించి అట పాపల దాకా వాడే పేర్లు "కందులబెమ్మిగాడు, మాలబెమ్మడు.." యిత్యాదులు

"పనమీదున్న సేనుకి కాపలాయెట్టు; పంటమీదున్న తోటకి కాపలాయెట్టు! యింటికాడ నీకు కంటినిండా నిద్దరట్టక పోతే నన్నడుగు!" అంటుంటాడు బ్రహ్మయ్య గూర్చి యజమాని వీర్రాఘువులు. అంత నమ్మకమూ ఉన్నా, చిన్న పొరపాటు జరిగితే "కడజాతెదవకి నీతా?" అనికూడా అనెయ్యగలడు.

నిజంగానే బ్రహ్మయ్యకి మంచి పేరే ఉంది. "ఆ పేరు సాలదంటే-జలమకి" అంటుంటాడు పెళ్ళాంతో.

అప్పుడే ఊరు నిద్రలేస్తోంది. వాకేలు రాజులు కొట్లో పిండి రుబ్బుతున్నాడు.

పొగాకు కట్ట కోసం షావుకారు బుచ్చిరాజు లోగిలి ముందు అగాడు

బ్రహ్మయ్య. అతగాడు విసుగ్గా పందుం పుల్ల నములుతూ వచ్చి, బేరం గూర్చి యింట్లోకి ఓ అరుపు అరిచి, అరుగుమీద మఠం వేసుకుని కూర్చుని తాపీగాకబుర్లు ప్రారంభించాడు.

"—అదిసరే! యింత పెందరాళే బయల్దేరావేట్రా?"

"లంకపంపుకి నీళ్ళు కట్టాలన్నారండి యెజిమాని"

బుచ్చిరాజు నోట్లోనీళ్ళుఅలాగే ఉండి పోయాయి. తేరుకుని—

"అదేంట్రా? మెరకకాలవ వంత యితే పల్లపుగాలవ అంటావూ?"

"సిత్తం! యెజిమాని సెప్పాడండి!"

ముక్కుమీద వేలు వేసుకుని—

"అన్నన్నన్నా! ఊరుకి 'ఓ రీతీ రివాజూ.." మాట మధ్యలోనే అందుకున్నాడు బ్రహ్మయ్య.

"సావుకోరయ్యా! తవరు యేటను కొంటే అనుకోండి! ఊరు ఊరంతా కట్టపడిపోతన్నారని దమ్మిడీ ధర తగ్గించి సరుకు అమ్మ గల్దూరాండీ....! రివాజులు ఉంటాయండిమరి! సేలూ యెండిపోతాయండి!అందుకే యెవురిబాద అరిదండి! గొడవలంటారా! వత్తాయండి! సత్తావున్నోడు గనకనే యెలాగయినా నడగలడండి యీ రాగవులు బాబు..." పొగాక్కాట్ట అందుకుని, వాసన జూసి, రొంటిన దోపుకుని నడిచాడు బ్రహ్మయ్య.

"యెక్కడికెక్కడిగ్గట్టావురా' మాల నాయాలా—" గొణుక్కున్నాడు బుచ్చి రాజు.

చెప్పులు తీసి చేత్తో పట్టుకుని, అరుగులమీదకూర్చుని,\ముఖాలు కడుక్కుంటున్న ఒకరిద్దరికి దణ్ణాలు పెట్టుకుంటూ, పెద్దవీధి దాటాడు బ్రహ్మయ్య.

పచ్చటి వరి చేల మధ్య నుంచి అతను నడుస్తుంటే, కష్టజీవుల కాళ్ళ చెప్పులను తాకగల్గుతున్న సంబరంతో భూమి చేస్తున్న నాట్యంలా చల్ల గాలికి లయగా వంగి లేస్తోంది చేను.

వంతునీరు అప్పుడే వస్తోంది. పై గుడ్డను విప్పి గట్టునపెట్టి పారతోకాలవ లోకి దిగాడు. పల్లపుగాలవకి వేసి ఉన్న ఒడ్డు ముందుగా నరికేడు. మెరకకాలవ లోకి నీరు ఎక్కకుండా ఒడ్డు వేసేసరికి తెల్లారి పోయింది. నీరు పల్లపుగాలవలోకి ఉత్సాహంగా పరుగులు తీస్తోంది. ఆ కాలవమ్మటే వెళ్ళి కింద పొలాలకి పోకుండా ఒడ్డు సరిచేయటానికి మరో పావుగంట పట్టింది. నీటిని మళ్ళలోకి మళ్ళించాడు. గట్లు సరిజేశాడు. చుట్టూ తిరిగి వచ్చేసరికి ఏడయింది.

పసిపిల్లవాడు పాకుతుంటూవస్తూంటే సంబరపడే తల్లిలా నీరు నిశ్శబ్దంగా వస్తుంటే బ్రహ్మయ్యమనసు పొంగింది.

కట్ట దగ్గరకు వచ్చాడు. పొగాక్కట్ట

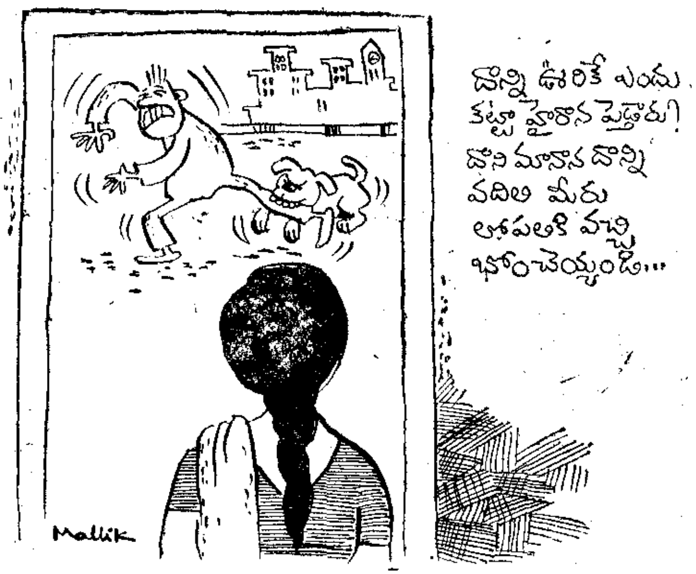

తీసి ఆకు సరిజేసి యీనెలు తీసి చివర్లు తుంపి చుట్టచుట్టాడు. బయలు బూమికి పోతున్న ఆసామీ నుంచి అగ్గి సంపాదించి చుట్టముట్టించాడు.

మెరకకాలవ గట్టమ్మటే ఎవరో పరుగెత్తుకు వస్తున్నారు. పరకాయించి "యీరిగాడే" అని తేల్చాడు బ్రహ్మయ్య.

"యెవుర్రా? కట్టేసింది?" వగరుస్తూ అన్నాడు వీరయ్య.

"నానే!"

"అదేటి, నానా! పెతివోంతుకీ మీ బూవులే తడిత్తే యీ కాలవకిందయ్య ఏటవుతాయి?"

"అదేవో!—పల్లపుగాలవ్వొంతూ, ఊటనీళ్ళు మిమ్మల్నే కట్టుకోమన్నాడు మా కాపు!"

"అందాకా మా బూవులెండిపోకుండా ఉంటయ్యా?"

"యెల్లి—మీకాపునడుగు...! అరే సెప్తారు?"

యీబూవులు నీయీ కావు నాయీ కావు-అన్నాడు వీరయ్య. మనలో మనకి గొడవేల — అన్నాడు. నీకిది నాయంగాదు! యెందుకు యింత దూరం సెప్పుకొస్తన్నానో కొంత నిదానించు—అన్నాడు.

"నీపెద్దడి! ఎవ్వరి దోవ అరు నూసుకుంటారు—అన్నాడు బ్రహ్మయ్య. నువ్వు నోరు పారేసుకోవద్దు! యెల్లి మీకాపుతో

కేబినెట్ మినిస్టరు! యింకో తమ్ముడి మామగారు కేంద్రంలో యం. పి. ఆ కుటుంబం యింకా ఉమ్మడిగానే ఉంటోంది. అన్నదమ్ములంతా కలిసి కట్టుగానే ఉంటున్నారు.

యివన్నీ జోగిరాజు మెదడులో మెదిలాయి.

అతను కొంచెం తగ్గాడు.

"బెమ్మయ్యా! కట్టనరకనిత్తే ఆరు కవతం నుంచి తప్పిస్తారని బయపడతన్నావేమో! ఆరికన్న ఏదుం ఎక్కువ కొలుస్తా! మా కవతంలో సేరుదువుగాని!"

"ఆవూసులన్నీ కొత్తమానకీసూసు కొందారి బాబయ్యా!"

"ఆరు కట్ట యెయ్యమన్నారు బెమ్మయ్యా! నువ్వేసావు! కాని.. అది పద్ధతి తప్పి జరిగింది! కట్టడి తప్పి జరిగింది! నువ్వు జేసే వుపకారం మరేటీ లేదు! మేం కట్ట తీసేత్తాం! నువ్వు ఊరుకో! మీ యజమానా? ఊళ్ళో లేడు! సిన్నోళ్ళు అడుగుతారా..? బలాత్కారంగా తీసేసేరనీ పదిమందొచ్చారని సెప్పు! తప్పు ఆరికిందెట్టుకుని మామీద కలబడలేరుగదా! "అంటూ చెప్పుకొచ్చాడు.

"—మాలనాయాలా! నీయమ్మా..! ఆలీ.." అంటూ తిట్టాడు.

అన్నింటికీ బ్రహ్మయ్య జవాబు ఒక్కటే.

"నన్ను నరకండి! కట్ట నరకండి!"

కొన్ని కంచెలు చేలు మేస్తాయి!

కొన్ని కంచెలు చేలు కాస్తాయి!

మేసే కంచెలకు కాసే కంచెల అవసరమూ ఉంటుంది. అవి మరెవరి చేలో కాస్తున్నప్పుడు విరోధమూ ఉంటుంది.

"నీ యజమానికున్న పొగరంతా నీకుందిరా.."

ఆమాటకి బ్రహ్మయ్య పిడికిళ్ళు బడితకర్రమీద బిగిసాయి!

"నన్నేటన్నా అనండి! తిట్టండి! ఆరినంటే మాత్రం కుదర్దు!"

"అంటాన్రా! మల్లా అంటాన్రా.."

"అన్నాడండీ!"

అని చూడలేదు జోగిరాజు.

వీర్రాఘవులి చేలన్నీ తడిసాయి!

ఆ చేలు తడుపుకున్న పద్ధతిలో కొత్తేం లేదు! తనకన్నలోకువ్వాళ్ళను బుకాయించి ఎన్నోమార్లు తనూ తడుపుకున్నాడు! యిప్పుడు చాలామందికి బోరింగులున్నాయి! పంటనీళ్ళ గురించి ఎవరూ జీవన్మరణ సమస్యగా భావించటంలేదు. అందువల్లనే మూడొంతుల నీళ్ళు నోరున్నవాళ్ళకే చెందగా మిగిలినవి చిల్లరమల్లర రైతులు ఉపయోగించుకుంటున్నారు. బోరింగు నీళ్ళు పక్క పొలాలకి అమ్ముకొనేవాళ్ళు కాలవనీళ్ళ గొడవల్లో పెద్దగా ముందుకి రావటంలేదు. అందువల్లనే జోగిరాజు కోపం వీర్రాఘ

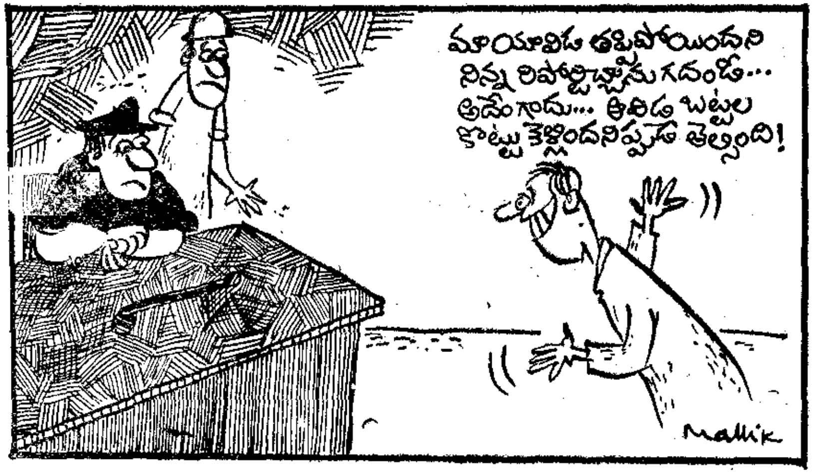

వులు మీద నిలిచింది.

బ్రహ్మయ్య బోడిగాళ్ళ యజమానులకోసం ప్రాణాలనయినా పణం పెట్టగలగటం ఏనాడూ ఉంది. కాని యీనాడు మారుతున్న పరిస్థితులలో జోగిరాజుకు అదే వేరువిధంగా కన్పించింది.

మాలోడు నా మాట కాదంటాడా — వుండు సలిపినట్టు సలుపుతోంది.

"గొడవ జరిగింది. బెమ్మిగాడికి నాకూనూ....! ఆడంటే కడజాతోడు. మర్చిపోతాడు! నేనో....!" అనుకున్నాడు.

"యీ రాగవులుకి నాకూ యియ్యాలకయ్యం వుంటాది! రేపు నెయ్యం ఉంటాది! ఆరిని జూసుకుని యీడు నన్ను తీసేత్తాడా?"

"యిది యీడికొచ్చిన దొమ్మగాదు! యీడి కులానికి కొత్తగా పుట్టిన దొబ్బు!"

మందు అమిరింది!

జోగిరాజు అదును కోసం చూస్తున్నాడు.

ఆ రోజు రానే వచ్చింది.

ఎముకల గూడుమీద బిగుతుగా తొడిగిన రైల్వే బొగ్గుపనివాళ్ళ డాంగ్రీలాంటి చర్మం! చింపిరి జుట్టు! మెడదగ్గర తన్నుకొచ్చిన ఎముకలు! మట్టిగాజులు! మాసి చిరుగుబట్టిన కోక — ఎండు తాటి మట్టల మోపును నెత్తిన పెట్టుకునిపోతున్న ఆమె, పెద్ద మెతుకును ముక్కుతో దొర్లించుకు పోతున్న చీమలా ఉంది. ఆమె బ్రహ్మయ్య భార్య మంగమ్మ.

పశువులు పుంతమ్మట యిళ్ళకి నడుస్తున్నాయి! కామేశంబాబుగారి కమతంలో ఉంటున్న ఆఖరి కొడుకు చెరుకు ముక్క

పెడితే అది నవుల్తూ పశువుల వెనక నడవలేక పుంతవదిలి బేలగట్టమ్మట నడిచింది మంగమ్మ.

జోగిరాజు కొడుకు బోరింగు దగ్గర స్నానం చేస్తూ చేస్తూ గట్టమ్మట మంగమ్మను చూసాడు.

"ఎవుత్తే అది, బాబుగోరి సొమ్ములా దొరుకులట్టుకు పోతందీ....?" అంటూ అరిచాడు.

"నాను బాబయ్యా! బెమ్మడి బారియా మంగిని! యిది తవరి తోటలోది కాదయ్యా" నడుస్తూనే అంది.

"యేటా యిస్పాటం? నిలబడి సెప్పగూడదంటే సవ్వాదానం?" మంగమ్మ ఆగింది.

"పొద్దోతంది బాబయ్యా!"

"యెల్లుగాన్లేయే! నువ్వు యేదనించొత్తన్నావే?" నీట్లోంచి పయికొచ్చి వళ్ళు తుడుచుకుంటూ అడిగాడు.

"నల్లజెరువు కాణ్ణించండి!"

"నల్లజెరువుకాడ నీకు సెరుకేసిందెవడే? సిన్నముక్క బాబయ్యా అంజెప్పి యెల్లిపోయేదానికి అబద్దాలా? యెదవ బుద్ధి! యెదవజాతి!"

"సత్తెపెమానకంగా సెపతన్నాను కొడకా! మా అయ్య కామేశం బాబుగోరి పశువులకాడ ఉంటన్నాడు! అదే యెట్టాడు!"

తరతరాల నుంచి అధికులమన్న నమ్మకంతో పెరుగుతున్న వాళ్ళు, పెంచబడుతున్నవాళ్ళు తమ మాట బోటోతే ఊరుకోలేరు! ఆమెయేళయ్యేళ్ళముసలిది! తనతల్లికన్న పెద్దది! తను పద్నాలుగేళ్ళ గుంటడు.... — అన్న చూపు అతనికి యివ్వబడలేదు!

ఫలితంగా—

"సెరుకుముక్క తింటే , తిన్నావు తప్పుకాయమని అడిగెయ్!" అంటూ జీడిలా వదల్లేదు.

"ఏటండీ! మీ తోటలోది కాదు మొర్రో అంటే దాష్టీకం చేస్తున్నారు!" అంది ప్రాణంనిసిగి. అంతకన్న విసురుగా ముందుకు నడవబోయింది.

"నాదంటే దాష్టీకం! మాలనంజా!" అంటూ వాడు మీదకు వెళ్ళాడు.

ఆ సమయానికే మంగమ్మ రెండో కొడుకు అదోవన వస్తున్నాడు. కొన్నాళ్ళు అతను పట్నంలో రిక్షా తొక్కాడు! తల్లి మీదకి అకుర్రాడు చెయ్యెత్తిన దృశ్యం కంటపడగానే అతనిరక్తంపొంగెక్కింది. ఒక్క ఉదుటున వచ్చి ఆ చెయ్యి పట్టుకుని డింకేస్తూ—

"కాపుగోరూ! తల్లిలాటిది! దానిమీద సెయ్యెత్తటం మీకు దగదు! మీకు బాగుకాదు!" అంటూ 'రాయే' అని తల్లిని లాక్కుపోయాడు!

మందుకి పుల్ల అమిరింది!

జరిగిన సంఘటన కరణాతోడు ఆ

కుర్రాణ్ణి కొట్టటం అయింది.

జోగిరాజు అందరి ముందూ జరిగిన దాన్ని విశ్లేషిస్తూ అన్నాడు — "అళ్ళలా తిరగబడతంటే మనం బతకలేం!"

"యియ్యేల మా బుల్లోడు అయాడు! రేపు మీ వోడు అవుతాడు. ఎల్లుండి నువ్వూ నేనూ అవుతాం! తప్పంటీ మనతో చెప్పాలి. మొక్కప్పుడువొంగక పోతే మానయ్యాక లొంగదుగాక లొంగదు —" అన్నాడు జోగిరాజు భవిష్యత్తును సూచిస్తూ.

"బగమంతుడు అణ్ణి కడజాతోణ్ణి సేసినందుకు ఆడు కడవాంనే ఉండాల. అరిజనులని పేరెట్టి గవుర్నమెంటు కూడా అళ్ళకు వత్తాపిచ్చి నెత్తికెక్కించుకుంటంద? రేపొద్దుట ఉళ్ళు మనిళ్ళలో దూరేత్తారు! ఆపైన జరిగేది ఆబగమంతుడికే దెలాల" అనీ అన్నాడు.

"పద్దుని ముల్లుగర్రతోటే తోలాల ఏనుగుని అంకుశవెట్టుకునే నడపాల! మాలాణ్ణి ఒంగదీసే యేలాల! దేనికి తగింది దానికి సెయ్యాల" అంటూ చెయ్యాల్సింది చెప్పాడు!

యిలాంటి సందర్భాలలో ఎందుకు గొడవ చెయ్యాలో ఒక్కడే మాట్లాడతాడు. 'ఎలా చెయ్యాలో' యథాశక్తి అందరూ మాట్లాడతారు. సాధారణంగా వ్యక్తుల స్వంత మనస్తత్వాలకు యిలాంటి చోట ప్రాధాన్యత ఉండదు. వారి కోమలత్వమూ, ఆలోచనా శక్తి ఒక ఊపులో ఒక ఆవేశంలో కొట్టుకుపోతాయి.

కరణంగారి కండువా చాటున, ఆ వూరి పెద్దకాలవ వారనే ఉన్న మామిడి తోటలో సారాబట్టీలున్నాయి. స్మశానం ఆతోటని ఆనుకునే ఉండటం వల్ల దయ్యాలు తిరుగుతుంటాయని జనం అనుకుంటూంటారు.

కొంతమంది పెద్దకాపులతో జోగిరాజు అక్కడసమావేశమయాడు! కరణం సూర్యనారాయణమూర్తి హాజరయేడు! మాదిగలకు కబురెళ్ళింది:

"రారా గున్నయ్యా" అంటూ ఓచిన్నసైజు పెద్దకాపు ఆహ్వానించాడు. గున్నయ్య మాదిగలలో నోటిమీద బతుక్కొస్తున్నవాడు.

"ఒక్కొక్కగలాసుడు పొయ్యవో నూకరాజా!" జోగిరాజు హుకుం జారీ చేసాడు.

తాటాకులు చీరి దొన్నెలు తయారు చేసుకున్నారు మాదిగలు. అందరి దొన్నెలూ, కడుపులూ సారాతోనిండాయి తలలను నింపటానికి కరణం లేచాడు.

"— నల్లజెరువులో మనవాళ్ళు వరకట్టుకున్న మాట మన కందరికీ తెలుసు. ఆ భూముల్ని వరకట్టిన మాలాళ్ళను వీర్రాఘవులుగారు పట్టాలిప్పిస్తామని — కనీసం పదేళ్ళనించను కుంటాను —

మాలంకి మధ్య అప్పుడప్పుడు తలెత్తుతూనే ఉన్నాయి.

ఆ రోజు—

మాదిగ గున్నయ్య గుడిసె మాల పోలయ్య గుడిసె పక్క పక్కనే ఉన్నాయి. ఆ యింట్లో ఆరబెట్టిన గొడ్డు తోలు వాసన యీ యింట్లోకి వ్యాపిస్తూనే ఉంది. యింటిముందు పోలయ్య భార్య నూకలు యెండబెట్టుకుంది, మాయదారి నిద్ర ముంచుకొచ్చింది. చిటికలో గున్నయ్య కోడిపిల్ల వచ్చి నూకల్ని కెలికేస్తూ చేట గుమ్మరించేసింది. అన్నీ దుమ్ముపాలయి పోయాయి.

"ఓలప్పో! తగలేసేసిందల్లో" అంటూ పొరుగింటామె అరుచుకుంటూ వచ్చింది. అదాటున లేచింది పోలయ్య భార్య.

అంతే!

"మా నూకలు దుమ్ములో పోస్తున్నారు! మా బువ్వ లోడేసుకుంటున్నారు! యీళ్ళ జిమ్మడిపోనో! యీళ్ళకి పెద్ద జబ్బురానో! అంటూ తిట్లు లంకించుకుంది.

గున్నయ్య పెళ్ళాం ఊరుకోలేదు!

నోళ్ళు కలిసాయి! చేతులు కలిసాయి!

కొప్పులు విడిపోయాయి! చిరుగులు పట్టివున్న బట్టలు యింకా చిరిగిపోయాయి!

రొప్పుకుంటూ రొజుకుంటూ ఆడాళ్ళు ఎవరి జాగాల్లోకి వాళ్ళు విశ్రమించారు!

మగాళ్ళు పనులనించి వచ్చారు!

గున్నయ్య మీద పడిపోయింది పెళ్ళాం!

—నువ్వు బువ్వల్ని తెస్తాలేవో తల్లేదుగాని ఊళ్ళో బట్టలు తెస్తున్నావని- తిట్టిన తిట్టు తిట్టకుండా తిట్టింది.

గున్నయ్య ఆమెనో నాలుగు తన్ని అరిచి అరిచి ఊరగాలవ గట్టమ్మట నడకపట్టాడు, అట్నుంచి కర్ణమూ జోగిరాజూ కబుర్లు చెప్పుకుంటూ వస్తున్నారు.

"వస్తాడోస్తాడో తెల్దుగాని వూళ్ళోకి ఆడుగెట్ట లేకుండా అయిపోయాం! మాదిగ నాకొడుకులు యిలాంటోళ్ళని పేటపేటంతా ముఖం మీదే దుమ్మెత్తిపోస్తున్నారు! కల్లో గంజో తాగి కడుపులో కాళ్ళెట్టుకు తొంగునివోళ్ళం! యిలా మాయలో పడిపోయాం! పేటకి సెడ్డయిపోయాం"- అంటూ మొర పెట్టుకున్నాడు గున్నయ్య.

"పవురుసం లేనెదవా!" తిట్టాడు జోగిరాజు.

"ఆ మాత్రం ఊళ్ళో నిభాయించుకోలేకపోతే ఎలాగన్నాడు" భూములొస్తే అప్పనంగా తిందామనే అనుకున్నావు గానీ చిన్న గొడవ వస్తే ఎదుటివాడి ఎముకలు ఏరెయ్యక ఊపుకుంటు వచ్చావా? "అంటూ ప్రోత్సహించేడు." నిన్ను తన్నబోతున్న వాణ్ణించి కాసుకోవాలంటే నువ్వే మొదటి దెబ్బతియ్యాలన్నాడు. "అందుకేరా మీ బతుకులిలాగున్నాయి!" అంటూ జాలిపడ్డాడు. "ఎదుటివాడి పళ్ళు పీకెయ్యకపోతే నీకు బ్రతుకు లేనేలేదు" పొమ్మన్నాడు.

బట్టీ దగ్గర చీకటి చీకటిగా ఉంది.

గున్నయ్య మనసునిండా చీకటినీ, కడుపునిండా సారానీ, జేబులో కాస్తంత డబ్బునీ; మెదడులో "మాలాళ్ళ యిళ్ళకి నిప్పెట్టాల"న్న ఆలోచననీ దట్టించి మాలపల్లి మీదకి విసిరాడు. జోగిరాజు.

ఆగ్గిపుల్ల భగ్గున మండింది.

మాలపల్లి సురసురా అంటుకుంది.

పేపర్లో తిమ్మాపురం హరిజనవాడ కాలిపోయిందని పడింది. కాలిపోయిన యిళ్ళసంఖ్యలో మాదిగల యిళ్ళకూడా కలిసిపోయి ఉన్నాయి. చనిపోయిన వారిలో పోలయ్య కళ్ళులేని పిల్లాడితో బాటు గున్నయ్య కాళ్ళులేని పిల్లకూడా ఉంది.

ఒకపక్కన జోగిరాజూ ఒకపక్కన వీరరాఘవులూ పూనుకుని చెరువుగట్టున మాలలకీ మాదిగలకీ ఒకే పంక్తిన గంజి నీళ్ళు పోశారు! శాంతియుత సహజీవన సౌభాగ్యాన్ని నెమరు వేసుకుంటూ ఎవరి ప్రచారం వాళ్ళు చేసుకున్నారు,

ఎక్కడో తయారయిన మందు, ఎక్కడో పుట్టి ఎక్కడో తయారు చేయబడిన పుల్లతో కలిసి అగ్గిపుల్లగా మారి ఎక్కడో మండి ఏదో చేస్తుంది.

కాలిపోయిన యిళ్ళ శిథిలాలూ, కమురుకంపుకొట్టే మానవ శరీరావశేషాలూ, ఏడుస్తున్న మనుషుల మొగాలూ పైకి దర్శనమిస్తాయేగాని వెనకవున్న అగ్గిపుల్లలు కనిపించవు! ఉపన్యాసాలన్నీ జరిగిన బీభత్సాన్ని వర్ణిస్తూ సాగిపోతాయి గాని నిజాలను బయటకు లాగవు!

రెండేళ్ళు పోయాక వీరరాఘవులు సాయంతో జోగిరాజు యమ్మెల్యే అయ్యాడు. యింకా పట్టాలకోసం మాలలూ మాదిగలూ ఇళ్ళు కాల్చుకుంటూనే ఉన్నారు! సగానికిపైగా నల్లచెరువుని ఆక్రమించుకుని పెద్దలిద్దరూ ప్రస్తుతానికి సురక్షితంగానూ సుఖంగానూ ఉన్నారు.

పెద్దపెద్ద నాయకుల సానుభూతి ఉపన్యాసాల, ప్రకటనల, పాదయాత్రల వర్షంలో కూడా చల్లారని అగ్గిమంటలు కడుపులో దాచుకుని [illegible] ఉడుకుతున్న ఎన్నెన్నో భారత గ్రామాల్లో-
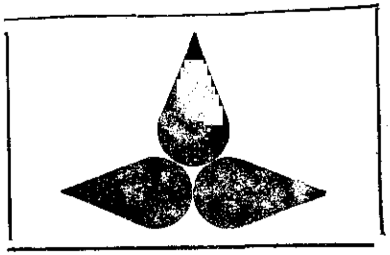
అదిగో, అదో తిమ్మాపురం! ❋